

*Кушнір Л.А., канд. екон. наук, доцент,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»,
Кушнір Т.М., викладач,
ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СИСТЕМІ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Євроінтеграційний орієнтир – це цивілізаційний вибір України, який визначає рух в напрямку модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, подолання технологічної відсталості, створення нових, якісних робочих місць та забезпечення продуктивної зайнятості, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, поширення присутності на світових ринках. Євроінтеграційний процес сприяє подоланню серйозних проблем і викликів, накопичених у тривалий трансформаційний період.

Повномасштабна війна на території України стала важким випробуванням для української економіки, загострила накопичені проблеми та створила нові ризики й загрози соціально-економічного характеру. Через військових дій руйнується виробничий потенціал, економічна, комунікаційна, енергетична та соціальна інфраструктури; загострюються проблеми в трудовій сфері, що зі свого боку погіршує якісні характеристики робочої сили, знижує рівень життя населення і підвищує економічне навантаження на тих, хто працює, послаблює мотивацію до праці, скорочує надходження до бюджетів і соціальних фондів при збільшенні навантаження на них.

З огляду на вищевикладене, з'являється питання забезпечення максимально сприятливих умов для функціонування економіки й реалізації трудового потенціалу з урахуванням зміни потреб на ринку праці, формування міцних підвалин для відновлення економіки в повоєнний період. Відповідну політику необхідно буде зосередити на подоланні ключових перешкод для стратегічно орієнтованого розвитку країни, що зумовлені наслідками війни, структурними змінами економіки та новими викликами глобального ринку праці.

Сьогодні трансформація вимог до освіти у сфері права та в цифровому суспільстві є предметом розгляду представників різних наук. Зокрема, це наукові доробки таких вітчизняних і зарубіжних учених, як Daniel Bell, Manuel Castells, Burton R. Clark, Martin Heidegger, Dr. Stijn Kelchtermans, Pierre Lévy, R. E. Litan, Eric Mazur, Steven Pinker, Alvin Toffler, Alain Touraine, Ю. Гришина, С. Квіт, О. Лис, Н. Оніщенко, О. Романовський, С. Шкарлет.

Однак в умовах сформованих викликів практично неможливим є забезпечення продуктивної зайнятості та здійснення модернізації підготовки конкурентоспроможного,

компетентного, затребуваного на виробництві спеціаліста без взаємодії освіти та ринку праці. Реалії сьогодення в Україні, є вагомим аргументом на користь посилення регулюючих функцій держави у вирішенні цієї проблеми шляхом реалізації активної політики забезпечення продуктивної зайнятості та узгодженості ринку освітніх послуг і ринку праці. Позитивні зміни є можливими за умови запровадження заходів, спрямованих на створення моделей та методичних інструментів управління структурою підготовки кадрів, що забезпечить узгодження попиту й пропозиції з основними завданнями соціально-економічного розвитку. Погоджуємось із думкою фахівців, що з-поміж сучасних трендів, притаманних трудовій сфері, варто вирізнити збільшення інноваційної компоненти трудової діяльності, інтелектуалізацію праці, підвищення частки працівників, зайнятих у сфері інформаційних систем і технологій, розширення простору для творчої праці та поширення гнучких форм зайнятості [2, с. 156].

Рушієм на шляху до забезпечення умов для виконання цих надважливих завдань має стати система освіти. Адже саме сучасна система освіти повинна сприяти вивченню новітніх знань, активізації креативного й творчого розвитку особистості з орієнтацією на цілеспрямоване, персоналізоване формування професійної компетентності. Відтак урахуванням зазначеного виділяємо такі сучасні виклики системі освіти: трансформаційні, трансакційні та інформаційні (рис.1).

Рис. 1 – Сучасні виклики системі освіти

Безперервність розвитку компетенцій та підвищення кваліфікації працівників набуває особливого значення в умовах цифровізації економіки та сприятиме розвитку Smart-education – гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу. Набуває поширення концепція масових відкритих онлайн-курсів, в основу якої покладено теорію колективізму, згідно з котрою знання розподілено по мережевим зв'язкам, і тому навчання полягає в можливості конструювати ці зв'язки та проходити по них. Підходи до масового навчання трансформувалися в різну типологію, зокрема масові відкриті онлайн-курси (МООС).

Конкурентоспроможність цифрового ринку праці визначатиметься розвитком саме тих сфер, де продуктивність залежить від кваліфікації, оскільки в міру того, як технології набувають модульних ознак, стають простішими у використанні та беруть на себе виконання трансакційних завдань, унікальними конкурентними перевагами на ринку праці стають «людські компетенції». Цифрова трансформація повинна поєднуватися з упровадженням гуманістичних принципів в управлінні людськими ресурсами. Основними навичками, яких потребуватиме майбутній ринок праці, є: динамічність, клієнтоорієнтованість і поведінкові навички [1, с. 75].

Швидкість інновацій та технічних змін потребуватиме від компаній з метою забезпечення їх конкурентоспроможності залучення фахівців, які володітимуть не лише вузькими технологічними навичками, а й адаптаційними та комунікаційними, що дасть змогу виявляти можливість упровадження інновацій і забезпечить їх реалізацію. Відтак основне завдання освіти – сформувані адаптаційні навички, задля швидкого пристосовування майбутніх працівників у ринковому цифровому середовищі.

Отже, перед системою освіти постають задачі, розв'язання яких сприятиме набуттю нових знань, навичок і компетенцій, яких потребуватиме цифрова економіка.

Список використаних джерел:

1. Близнюк В.В., Яценко Л.Д. Особливості розвитку ринку праці в умовах становлення «нової економіки». Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2021. № 1. С. 74–81. URL: <http://puet.edu.ua/uk/zhurnalnaukovyy-visnyk> (дата звернення: 20.01.2023).
2. Цимбалюк С.О. Компенсаційна модель винагороди за працю: теоретикометодологічні та прикладні аспекти. Київ : КНЕУ, 2014, 359 с.